

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței just
(art. 133 alin.1 din Constituție, republică)

Adresa nr. 3/9016/2024 din data de 07.10.2024

Domnului Mario-Ovidiu OPREA,
Secretarul general al Senatului României

Biroul permanent al Senatului

364 / 10. X 2024

Stimate domnule secretar general,

Ca urmare a adresei dumneavoastră nr. 2579/21.05.2024, prin care ați transmis Consiliului Superior al Magistraturii *Propunerea legislativă pentru completarea articolului 453 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (b250/14.05.2024)*, în vederea avizării, vă comunicăm că această solicitare a fost analizată în ședința din data de 03.10.2024 a Comisiei nr. 1 - judecători „Legislație și cooperare interinstituțională”.

Referitor la avizul solicitat, Comisia a reținut că propunerea legislativă înaintată nu privește activitatea autorității judecătorești, în sensul atribuit acestei sintagme în jurisprudența Curții Constituționale (Decizia nr. 901 din 17 iunie 2009 și Decizia nr. 3 din 15 ianuarie 2014), astfel că nu se încadrează în categoria actelor normative care sunt supuse avizării Consiliului Superior al Magistraturii conform art. 39 alin. (3) din Legea nr. 305/2022 privind Consiliul Superior al Magistraturii.

În ceea ce privește exprimarea unui punct de vedere, propunerea legislativă a fost analizată la nivelul Consiliului, reținându-se următoarele:

Dispozițiile actuale ale art. 453 alin. (1) din Codul de procedură civilă instituie regula conform căreia cheltuielile de judecată efectuate de partea care a câștigat procesul se suportă de partea care a pierdut procesul, ținând cont de culpa procesuală a acesteia din urmă. În ceea ce privește dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol, acestea nu reprezintă altceva decât o aplicație a regulii instituite la alin. (1) pentru situațiile în care ambele părți se află în culpă procesuală într-o anumită măsură, respectiv atunci când cererea a fost admisă numai în parte, existând atât un câștig, cât și o pierdere pentru fiecare dintre părți.

La baza obligației de restituire a cheltuielilor de judecată stă culpa procesuală, iar partea din vina căreia s-a purtat procesul trebuie să suporte cheltuielile făcute, justificat, de partea care a câștigat procesul. Dreptul la acordarea cheltuielilor de

Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37

Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței just
(art. 133 alin.1 din Constituție, republică)

judecată este un drept legal, ce derivă dintr-un raport juridic procesual și are ca finalitate acoperirea prejudiciului cauzat părții câștigătoare a procesului.

De altfel, acordarea cheltuielilor de judecată nu este altceva decât o aplicație în materie procesuală a răspunderii civile delictuale reglementate de art. 1357 și următoarele din Codul civil.

Prin proiectul de lege se propune instituirea unei excepții de la regula de drept comun în materia cheltuielilor de judecată, respectiv ca, în cazul proceselor în care organizațiile neguvernamentale au calitate procesuală activă și care vizează promovarea unor cauze de interes legitim public, părțile să își suporte propriile cheltuieli de judecată.

În ceea ce privește propunerea de completare a dispozițiilor art. 453 din Codul de procedură civilă, s-a constatat că aceasta prezintă atât deficiențe de fond, cât și de formă.

Astfel, deși în cuprinsul alin. (3) al art. 453, în forma propusă de inițiatori, s-a utilizat sintagma „*organizațiile neguvernamentale*”, aceasta nu este definită, ceea ce conduce la neclaritatea normei din perspectiva sferei de aplicare.

Într-adevăr, raportat la argumentele invocate de inițiatori în cuprinsul expunerii de motive, soluția propusă ar viza asociațiile sau fundațiile, reglementate de O.G. nr. 26/2000 cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare, însă, pentru claritatea și previzibilitatea normei este necesar să se facă referire în mod expres la acestea și în cuprinsul dispozițiilor propuse.

Sub acest aspect, este important de menționat și faptul că în cuprinsul Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, la art. 2 alin. (1) lit. a) și s), se face referire la *organismele sociale*, respectiv „(1) În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații: a) *persoană vătămată* - orice persoană titulară a unui drept ori a unui interes legitim, vătămată de o autoritate publică printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri; în sensul prezentei legi, sunt asimilate persoanei vătămate și grupul de persoane fizice, fără personalitate juridică, titular al unor drepturi subiective sau interese legitime private, precum și organismele sociale care invocă vătămarea prin actul administrativ atacat fie a unui interes legitim public, fie a drepturilor și intereselor legitime ale unor persoane fizice determinate; (...) s) *organismele sociale interesate* - structuri neguvernamentale, sindicate, asociații, fundații și altele asemenea, care au ca obiect de activitate protecția drepturilor diferitelor categorii de cetățeni sau, după caz, buna funcționare a serviciilor publice administrative; (...).

Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37

Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011

Totodată, utilizarea expresiei „*au calitate procesuală activă*” în cuprinsul sintagmei „*organizațiile neguvernamentale au calitate procesuală activă*” propuse la alin. (3) nu este una riguroasă în raport cu dispozițiile procesual civile prevăzute la art. 36 și 37 din Codul de procedură civilă.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 36 din Codul de procedură civilă, „*Calitatea procesuală rezultă din identitatea dintre părți și subiectele raportului juridic litigios, astfel cum acesta este dedus judecății. Existența sau inexistența drepturilor și a obligațiilor afirmate constituie o chestiune de fond.*”, iar în conformitate cu art. 37 din Codul de procedură civilă, cu denumirea marginală *Legitimarea procesuală a altor persoane*, „*În cazurile și condițiile prevăzute exclusiv prin lege, se pot introduce cereri sau se pot formula apărări și de persoane, organizații, instituții sau autorități, care, fără a justifica un interes personal, acționează pentru apărarea drepturilor ori intereselor legitime ale unor persoane aflate în situații speciale sau, după caz, în scopul ocrotirii unui interes de grup ori general.*”

Așadar, în raport de intenția inițiatorilor și dispozițiile legale menționate, este adecvată utilizarea sintagmei *au legitimare procesuală activă*, având în vedere că, în lipsa identității dintre părți și subiectele raportului juridic litigios, calitatea procesuală activă a organizațiilor neguvernamentale pentru ocrotirea unui interes legitim public este conferită de lege.

În același timp, tot sub aspectul formei, s-a constatat că, deși potrivit expunerii de motive excepția de la regula suportării cheltuielilor de judecată instituită prin propunerea legislativă ar deveni incidentă doar în situația în care organizația neguvernamentală pierde procesul, din modalitatea de formulare a alineatului (3) nu reiese în mod clar dacă propunerea vizează doar cazurile în care organizația neguvernamentală pierde procesul sau și situațiile în care aceasta câștigă procesul.

Astfel, teza I a alineatului (3), în forma propusă (*Prin derogare de la prevederile alin. (1) și (2), în procesele în care organizațiile neguvernamentale au calitate procesuală activă, judecătorul stabilește dacă acțiunea vizează promovarea unor cauze de interes legitim public, caz în care părțile își suportă propriile cheltuieli de judecată*), poate conduce la interpretări în sensul că părțile își suportă propriile cheltuieli de judecată și în situația în care organizația neguvernamentală câștigă procesul, singura condiție fiind aceea ca în cadrul procesului organizația neguvernamentală să aibă calitate procesuală activă, iar acțiunea să vizeze promovarea unor cauze de interes legitim public.

Aceasta întrucât derogarea de la alin. (1) și (2) prevăzută la începutul alineatului (3) propus poate să vizeze inclusiv situația în care pârâtul pierde procesul declanșat de organizația neguvernamentală care are calitate procesuală activă, caz în care conform propunerii legislative, dar contrar scopului expus de inițiatori, părțile își suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pe fond, s-a semnalat că soluția legislativă propusă ridică probleme din perspectiva principiului egalității consacrat de art. 16 din Constituția României, republicată, putând crea o situație de inegalitate față de partea care câștigă procesul declanșat de organizația neguvernamentală, cât timp aceasta nu își poate recupera cheltuielile de judecată efectuate, deși procesul nu a fost purtat din vina ei, însă ar fi obligată să suporte cheltuielile efectuate de organizația neguvernamentală, în cazul în care aceasta din urmă ar câștiga procesul.

Soluția propusă nu corespunde nici principiului despăgubirii integrale a părții care a câștigat procesul, motivele invocate în cuprinsul expunerii de motive neputând justifica adoptarea ei.

Totodată, în ceea ce privește teza finală a alineatului (3) propus (*În toate cazurile, judecătorii se asigură că organizațiile neguvernamentale nu vor suporta cheltuieli de judecată disproporționate, de natură să afecteze activitatea acestora*), s-a constatat că aceasta s-ar aplica și în situațiile în care acțiunea promovată de organizația neguvernamentală nu ar urmări un interes legitim public sau acțiunea organizației ar fi respinsă pentru lipsa calității procesuale active.

Referitor la soluția propusă, care face referire la *cheltuieli de judecată disproporționate, de natură să afecteze activitatea acestora*, s-a observat că aceasta nu este corelată cu dispozițiile alin. (2) și (3) ale art. 451 din Codul de procedură civilă care prevăd posibilitatea instanței de a reduce din oficiu partea din cheltuielile de judecată reprezentând onorariul avocaților sau al experților judiciari și al specialiștilor, atunci când acesta este vădit disproporționat în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată, ținând seama și de circumstanțele cauzei.

De altfel, norma propusă nu corespunde cerințelor de claritate și precizie, cât timp nu sunt prevăzute criteriile în raport de care instanța ar putea să aprecieze caracterul proporționat/disproporționat al cheltuielilor de judecată. Mai mult, caracterul vădit disproporționat al cheltuielilor de judecată nu poate fi apreciat în raport de posibilitatea *afectării activității organizației neguvernamentale*, ci în raport cu valoarea sau complexitatea cauzei ori cu activitatea desfășurată, ținând seama și de circumstanțele cauzei, astfel cum prevăd dispozițiile art. 451 din Codul de procedură

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

„Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței just
(art. 133 alin.1 din Constituție, republică)

civilă. O soluție contrară este de natură a crea o situație de inegalitate a părții care câștigă procesul în raport cu organizația neguvernamentală.

Cu deosebită considerație,

**Secretarul general al Consiliului Superior al Magistraturii,
Judecător Andreea Simona UZLAU**

Tel: (+40)21-311.69.32
Fax: (+40)21-311.69.37

Website: www.csm1909.ro
Email: legislatie@csm1909.ro

Calea Plevnei nr. 141B, sector 6,
cod poștal 060011